

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET
BIOLOŠKI ODSJEK**

**TRADICIONALNA UPOTREBA BILJAKA NA PODRUČJU
SREDIŠNJE ISTRE
TRADITIONAL PLANT USAGE IN THE MIDDLE ISTRIAN
AREA**

SEMINARSKI RAD

Andrea Šarac
Preddiplomski studij biologije
(Undergraduate study of Biology)
Mentor: izv. prof. dr. sc. Antun Alegro

Zagreb, 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. ETNOBOTANIKA.....	1
1.2. KRATKA POVIJEST ETNOBOTANIKE U EUROPI.....	2
2.DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA - ETNOBOTANIČKA ISTRAŽIVANJA SJEVEROISTOČNE ISTRE.....	4
2.1. METODE.....	5
2.2. REZULTATI	6
3.VLASTITA ISTRAŽIVANJA- ETNOBOTANIČKO ISTRAŽIVANJE SREDIŠNJE ISTRE.....	8
3.1. METODE.....	9
3.2. REZULTATI	10
4. DISKUSIJA.....	12
5. LITERATURA.....	13
6. SAŽETAK.....	14
7. SUMMARY	14

1. UVOD

Etnobiologija je znanstvena disciplina koja se bavi proučavanjem dinamičkih i kompleksnih veza nastalih između čovjeka, živih organizama te okoliša koji ga okružuje, od pradavnih vremena pa do danas.

Ovo multidisciplinarno područje uključuje mnoge poddiscipline poput etnobotanike, etnozoologije, etnomikologije, etnoekologije, etnomedicine, etnofarmakologije te mnoge druge. Također, objedinjuje biologiju s drugim znanostima poput antropologije, geografije, arheologije ili pak statistike, koje zajedno pridonose širokom diverzitetu perspektiva koje su adut etnobotanike te omogućuju preciznije razumjevanje odnosa čovjeka i prirode.

U prošlosti, etnobiolozi su se koncentrirali na prikupljanje i zapisivanje podataka o raznolikosti i upotrebi biljnih i životinjskih vrsta.

Danas je etnobiologija disciplina u usponu te se fokus sve više premješta na istraživanje procesa, poput domestifikacije vrsta ili porijekla i začetaka agrokulture i sl.

1.1. ETNOBOTANIKA

Etnobotanika je grana etnobiologije koja se bavi proučavanjem odnosa između ljudi i biljaka koje ih okružuju. Takvo znanje ne sastoji se samo od biljnih vrsta i podataka o njihovoj upotrebi, već etnobotanika vrste stavlja u kulturalni kontekst zajednice u kojoj se pojavljuju, isto kao što ljude smješta u ekološki kontekst područja na kojem obitavaju.

Etnobotanika obuhvaća znanje o načinu, svrsi i porijeklu upotrebe kako domestificiranih tako i divljih biljnih vrsta koje se koriste od strane određene zajednice. To se znanje, u svrhu očuvanja tradicije određenog područja, prenosi s predaka na potomke, kroz dugi niz generacija, najčešće i samo usmenim putem.

Etnobotanika je također multidisciplinarno područje, u kojem se primarno ističu antropologija i biologija, nakon čega slijede statistika, povijest ali i mnoge druge znanosti.

Etnobotanika za zadatak ima proučavanje specifičnog načina na koji neka kultura ili zajednica percipira i klasificira određene biljne vrste, način na koji ljudi

tretiraju biljke(to se odnosi na podatke o načinu uzgoja, o svrsi za koju se uzgajaju određene vrste, koje se vrste uništavaju i zbog čega i sl.), te u konačnici utjecaj biljnih vrsta na čovjekovu kulturu.

Iako je etnobotanička nomenklatura i klasifikacija biljaka primjenjiva samo na području na kojem se i koristi, uloga etnobotanike je raznolika i značajna. Istraživanja i prikupljeno znanje o domaćoj hrani i tradicionalnoj medicini mogu se primjeniti u razvijanju održive agrikulture i pronalaska novih lijekova. Nadalje, etnobotanika potiče svijest o povezanosti biodiverziteta i kulturološkog diverziteta, te daje uvid u obostrani utjecaj koji biljke i čovjek imaju jedni na druge.

1.2. KRATKA POVIJEST ETNOBOTANIKE U EUROPI

Kako čovjek oduvijek ovisi o resursima iz prirode koja ga okružuje, načini i svrhe u koje su ljudi koristili biljne i životinjske vrste može se pratiti daleko u prošlost.

Pisani dokumenti postoje koliko i pismo te bilješke o tradicionalnom znanju i upotrebi biljaka datiraju još iz antike.

Iako je „etnobotanika“ relativno nova riječ na europskom području, sama disciplina je razvijena i dugovječna.

Kao moderna disciplina kakvu ju danas poznajemo, etnobotanika se počela razvijati u sjevernoj Americi tijekom dvadesetog stoljeća.

Unatoč ranijim pokušajima da se etnobotaniku Europi predstavi kao zasebnu istraživačku granu, tek 1960.-tih godina počinje njen pravi uspon.

Tijekom devetnaestog stoljeća pioniri etnobotanike pojavljuju se u Italiji.

Paolo Mantegazza (1831.g.-1910.g.) 1892.godine napisao je zbirku tradicionalnih medicinskih praksi pod imenom „Medicina naših žena“ („La medicina delle nostre donne“).

Prvo pravo etnobotaničko istraživanje pripisuje se Giuseppe Ferraro-u (1845.g.-1907.g.) koji je 1884.godine opisao tradicionalnu upotrebu biljaka u svom rodnom gradu Carpeneto d'Acqui.

Za razvoj etnobotanike u Poljskoj ponajprije su zaslužni etnograf Oskar Kolberg (1814.g.-1890.g.) i botaničar Jozef Rostafinski (1850.g.-1928.g.).

J. Rostafinski je 1883.godine javnosti predstavio upitnik o tradicionalnoj upotrebi bilja koji se sastojao od sedamdeset pitanja.

Tijekom dvadesetog stoljeća etnobotanika se počinje razvijati i u drugim dijelovima Europe. 1908.godine etnograf Erland Nordenskiöld (1877.g.-1932.g.) sastavlja priručnik o etnografskom terenskom radu u kojem također govori o tradicionalnoj upotrebi biljaka te prvi puta upotrebljava riječ „etnobotanika“ u Švedskoj.

U Poljskoj se pozitivan trend nastavlja, te Kazimierz Moszynski (1887.g.-1959.g.) u razdoblju od 1929.g.-1939.g. piše „Narodna kultura u Slavena“ („Kultura ludowa Słowian“) u kojoj opisuje raznoliku upotrebu bilja u prehrambene, medicinske, ali i magijske svrhe.

Iscrpno istraživanje o divljim jestivim biljkama provedeno je u razdoblju od 1964.g.-1969.g. u preko tristo sela. Više od stotinjak stranica prikupljenog materijala sadržavalo je podatke o vremenu prikupljanja i načinu korištenja biljaka i gljiva.

U Njemačkoj Heinrich Marzell (1885.g.-1970.g.) od 1943.g.-1979.g. objavljuje peterodjelni riječnik njemačkih naziva biljaka („Worterbuch der deutschen Pflanzennamen“) te to djelo predstavlja najvažnije djelo ovakve tematike pisano na bilo kojem jeziku.

Nakon drugog svjetskog rata u Italiji se ponovno provode etnobotanička istraživanja. Ponovni uspon etnobotanike u Italiji inicirali su znanstvenici botaničkog odjela iz Genove, te se uglavnom radilo o etnomedicinskim istraživanjima.

Znanstvenici koji se ističu su Elsa Bertagnon (1955.g.) i Albarosa Bandini (1961.g.) koji su istraživali upotrebu biljaka u medicinske svrhe na planinama istočne Ligurije.

Važno je spomenuti i francuskoj antropologa, Claude Lévi-Strauss (1908.g.-2009.g.), koji narodnu biologiju opisuje kao znanost o konkretnom, te približava etnobotanička istraživanja Sjeverne Amerike i Europe.

Snažne etnobotaničke struje danas postoje u Francuskoj, Velikoj Britaniji, Španjolskoj i Italiji, ali sve se više razvijaju i u područjima sjeverne i istočne Europe. Trenutna skupina etnobotaničara sastoji se od znanstvenika raznih područja poput arheologije, agronomije, ekologije, geografije, biologije, botanike, antropologije, biotehnologije, etnologije i mnogih drugih. Međutim, povezuje ih zajednički interes

povezivanja prirodnih i humanističkih znanosti u zasebnu istraživačku i akademsku domenu.

2. DOSADAŠNJA ISTRAŽIVANJA - ETNOBOTANIČKA ISTRAŽIVANJA SJEVEROISTOČNE ISTRE

Dosadašnja etnobotanička istraživanja u Istri (Giusti i sur. 2014., Juračak i sur. 2017.) obuhvatila su sjeveroistok istarskog poluotoka tj. područje planine Ćićarije. Ova su istraživanja obuhvatila stanovnike hrvatske i istro-romanske nacionalnosti. Istraživano područje obuhvaća oko tisuću hektara površine lokaliziranih na području sjevernog mediteranskog krša.

Slika 1. Ćićarija, vapnenački vijenac na sjeveru Istre

(<http://www.hps.hr/info/hrvatski-vrhovi/cicarija-vrh-veliki-planik/>)

Klima ovog područja ima karakteristike i mediteranske i kontinentalne klime te uključuje kišne i hladne zime i duga i sušna ljeta. Srednja godišnja temperatura iznosi 12.6 °C, pri čemu je veljača najhladniji mjesec (0-2 °C) dok su najtopliji srpanj i kolovoz (18-22 °C). Padalina ima najviše na jesen, a ukupna godišnja količina padalina iznosi oko 1500 mm. Ćićariju karakterizira krški reljef s podlogom od vapnenačkog kamena i smeđom zemljom, često fragmentiranom. Pašnjaci su uglavnom divljeg karaktera zbog male gustoće preživača i napuštanja područja, što je

slučaj i s livadnim površinama, unatoč tome što je uzgoj stoke ovdje prisutan stoljećima. U istraživanim selima se pojavljuje mozaik ruderalne vegetacije.

Ćićarija je u prošlosti bila podložna čestim migracijama stanovništva zbog ratova i bolesti (kuge), te se danas smatra multikulturalnim područjem. Stanovnici koji su se nastanili ovdje potiču primarno iz Hrvatske, Slovenije, Italije i Austrije uz specifičnu skupinu Istro-Romana. Povijesna događanja i migracije oblikovale su tradiciju i mentalitet stanovnika Ćićarije. Populacije koje nastanjuju sela Ćićarije govore čakavskim (tipičan dijalekt cijele Istre, ali Dalmacije) i kajkavskim dijalektom (potječe iz Slovenije s kojom graniči).

U širem smislu, dijelovi Buzeta i Lupoglava pripadaju Ćićariji što ukupan broj stanovnika zaokružuje na 5500. Međutim, danas su više nadmorske visine planine gotovo u potpunosti napuštene te je preostalo manje od tristo stalnih stanovnika i populacija je u opadanju. Ćićarija ima ukupno četrnaest manjih sela te je prosjek dvadeset četiri stanovnika po selu, iako u samo pet sela zapravo živi više od dvadeset stanovnika.

2.1. METODE

Istraživanje je uključivalo stanovnike isključivo hrvatske nacionalnosti koji su rođeni na tom području te su tu proveli cijeli ili većinu svog života. Umirovljenici čine većinu ispitanika, a svi ispitanici su bili farmeri u jednom trenutku života te i dalje vode brigu o vrtovima ili poljima.

Ispitivanje se provodilo od svibnja do rujna 2015.godine.

Prikupljanje podataka se sastojalo od polustrukturiranih razgovora, neformalnih razgovora i šetnji te zapisivanja podataka. U svrhu dobivanja velikog broja informacija ispitivači su postavljali i selektirana pitanja, vezana uz specifične funkcionalne ili morfološke grupe biljaka (primjerice koje biljke koriste za njene lisne dijelove ili korijenje, koje u medicinske svrhe i sl.). Uz zapisivanje podataka, ispitivači su i snimali razgovore ukoliko je to bilo moguće. Ispitanicima se pristupalo većinom vani, tokom njihova rada na polju ili u vrtu, ali i ciljano prema preporukama drugih stanovnika sela o „znalcima“.

U konačnici je provedeno pedeset razgovora u kojima je sudjelovalo ukupno sedamdeset tri ispitanika, odnosno trideset tri pojedinačna razgovora i sedamnaest razgovora u kojima je sudjelovalo dvoje ili troje ispitanika. U razgovorima je sudjelovalo trideset sedam žena i trideset devet muškaraca u rasponu godina od trideset tri do sto jedan, s prosječnom dobi od šezdeset sedam godina.

2.2. REZULTATI

Razlika između divljih i domestikiranih vrsta često nije mogla biti određena. Ukupno je zabilježena 121 biljna vrsta koja se koristi u prehrambene ili medicinske svrhe.

Od toga je 31 vrsta korištena isključivo kao hrana, a 40 biljaka se upotrebljava u obje svrhe. Po ispitaniku je uglavnom bilo 30 spomenutih vrsta.

Od vrsta koje se koriste isključivo kao hrana najčešće su sljedeće: *Cornus mas* L. (crveni drijen), *Cichorium intybus* L. (cikorija), *Chenopodium album* L. (bijela loboda), *Prunus domestica* L. (obična šljiva), *Pyrus amygdaliformis* Vill. (dugolisna kruška), *Rubus idaeus* L. (malina), *Clematis vitalba* L. (obična pavitina), *Diploaxis tenuifolia* (L.) DC. (uskoliski dvoredac), *Fragaria vesca* L. (šumska jagoda) te *Allium ampeloprasum* L. (divlji poriluk).

Slika 2. *Cichorium intybus* L. (cikorija)

(<http://nyc.books.plantsofsuburbia.com/cichorium-intybuschicoryasteraceae/>)

Najčešće vrste korištene isključivo u medicinske svrhe su sljedeće: *Achillea millefolium* L. (stolisnik), *Tilia platyphyllos* Scop. (velelisna lipa), *Hypericum perforatum* L. (kantaron), *Sempervivum tectorum* L. (planinska čuvarkuća), *Artemisia absinthium* L. (pravi pelin), *Plantago lanceolata* L. (uskolisni trputac), *Althaea officinalis* L. (bijeli sljez), *Matricaria chamomilla* L. (prava kamilica) i *Pinus nigra* L. (crni bor).

Slika 3. *Artemisia absinthium* L. (pravi pelin)

(<http://www.botanical.com/botanical/mgmh/w/wormwo37.html>)

Od biljaka koje se koriste u prehrambene i medicinske svrhe najzastupljenije su: *Sambucus nigra* L. (crna bazga), *Urtica dioica* L. (obična kopriva), *Rubus caesius* L. (modrosiva kupina), *Dioscorea communis* L. (bljušt), *Taraxacum* spp. (maslačak), *Asparagus acutifolius* L. (oštrolišna šparoga), *Rosa canina* L. (pasja ruža), *Foeniculum vulgare* Mill. (obični komorač), *Prunus spinosa* L. (trnina) i *Sorbus domestica* L. (domaća oskoruša).

Divlje biljke se najčešće koriste u prezerviranom obliku (sokovi, marmelade), divlje povrće u salatama, juhama i fritajama, kao čajevi te aromatični dodaci alkoholnim pićima.

3. VLASTITA ISTRAŽIVANJA - ETNOBOTANIČKO ISTRAŽIVANJE SREDIŠNJE ISTRE

Područje središnje Istre, poznato i pod nazivom „Siva Istra“ zbog naslaga fliša te obilnih količina gline sive boje, obuhvaća središnji dio poluotoka odjeljenog od područja visoke zone Istre rasjednim odsjekom. Karakteristika istarskog tla je vodonepropusan fliš zbog čega je tlo znatno sniženo erozijom. Mnoge tekućice razdjeljuju ovo područje u niz jaruga u koje se slijevaju oborine. Područja mekih stijena, odnosno flišnih naslaga omogućila su rijekama stvaranje razgranatih mreža pritoka, dok su na područjima karbonatnih stijena rijeke imale ulogu u stvaranju kanjonskih dolina. Ističe se pazinski potok, Pazinčica, a uzduž pukotine u vapnencu otvoren je i ponor Pazinske jame.

Slika 4. Područje Sive Istre

(<http://istra.lzmk.hr/clanak.aspx?id=957>)

Umjereno topla, kontinentalna klima s inačicom toplih ljeta rezultat je hladnih vjetrova koji struje s planina te blizine Alpa. Sječanj je najhladniji mjesec sa srednjom temperaturom od 6 °C, dok su najtopliji srpanj i kolovoz s temperaturnim prosjekom od 24 °C. Količina padalina se povećava od obale prema unutrašnjosti poluotoka.

Zbog bujne vegetacije središnja Istra se naziva još i „Zelena Istra“. Šume prekrivaju trećinu poluotoka te u središnjem dijelu prevladavaju listopadne šume bijelog graba (*Carpinus orientalis* Mill.) i hrasta medunca (*Quercus pubescens* Willd.) koje su većim dijelom degradirane u šikare, a u originalnom obliku su prisutne još samo na nekim mjestima.

Zbog plodnog tla te naklonjenog reljefa i klime veliki udio zauzimaju poljoprivredne površine.

3.1. METODE

Etnobotaničko istraživanje provedeno na području središnje Istre uključivalo je grad Pazin i njegovu okolicu, odnosno sela Lindar, Žbrlini, Kašćerga, Jureši i Bortuli.

Istraživanje je provedeno u dva navrata, tokom ljetnih mjeseci 2016. i 2017. godine. Na ovom području prethodno nije provedeno etnobotaničko istraživanje.

U istraživanju su sudjelovali isključivo stanovnici hrvatske nacionalnosti i to oni koji su porijeklom iz područja Pazinštine, odnosno koji su se ovdje rodili i proveli cijeli svoj život na tom području. Također, radi se o ljudima iz obitelji čije su barem dvije generacije unatrag sa spomenutog područja. Svi ispitanici imaju vrtove ili polja, ili su u jednom trenutku života vodili brigu o poljoprivrednim poljima, vrtovima i životinjama.

Provedeno je deset pojedinačnih razgovora u kojima je sudjelovalo šest žena i četiri muškarca. Dob ispitanika je u rasponu od pedeset devet do sedamdeset osam godina s prosjekom od šezdeset pet godina.

Razgovori su se održavali u domovima ispitanika, strukturirano po upitniku o tradicionalnoj upotrebi samoniklog jestivog bilja. Iako se radi o strukturiranim razgovorima i upitnik je bio glavni i dobar smjernik, ton razgovora bio je ležeran i prožet digresijama, često o dogodovštinama iz djetinjstva ispitanika, upravo zbog toga što su veliki dio spomenutih biljaka i načina upotrebe istih ispitanici usvojili usmenom predajom od svojih roditelja, baka i djedova.

Kao ispitivačica razgovorima sam prisustvovala pasivno i potpitanja ili asocijacije na određene biljake ili njihovu upotrebu bila su svedena na minimum. Podatke sam

zapisivala ručno na upitnik, bez snimanja razgovora. Prosječno trajanje razgovora je oko šezdeset minuta u kojima su se ispitanici iscrpno prisjećali biljaka i načina njihove primjene.

3.2. REZULTATI

Tijekom deset strukturiranih razgovora prikupila sam podatke o biljnim vrstama, tradicionalnim imenima tih vrsta, dijelovima biljke te načina na koji se upotrebljavaju. Najčešće se radilo o biljkama koje ispitanici koriste u prehrambene (jelo i piće) i medicinske svrhe, ali bilo je i drugih načina upotrebe (primjerice drva za ogrijev, pletenje košara ili metla i sl.). U prosjeku je spomenuto šezdeset pet biljaka po ispitaniku.

Biljke koje se najčešće upotrebljavaju u prehrambene svrhe (zajedno sa svojim tradicionalnim imenima) su: *Asparagus officinalis* L. (šparoge), *Dioscorea communis* L. (bljušt, bljušč, blušt), *Brassica oleracea* var. *sabellica* L. (broskva, broska, kelj), *Sambucus nigra* L. (bazga, bazak), *Laurus nobilis* L. (lovor, lavrika), *Daucus carota* L. (mrkva, merlin), *Solanum tuberosum* L. (krumpir, kumpir), *Cucumis sativus* L. (krastavac, kukumar, kugumar, pogume, gumeri), *Castanea sativa* Mill. (kesten, kostanj, marun), *Vitis vinifera* L. (vinova loza, loza, grojze, trst) i *Zea mays* L. (kukuruz, truginja).

Slika 5. *Castanea sativa* Mill. (kesten, kostanj, marun)

(https://en.wikipedia.org/wiki/Castanea_sativa)

Primarno u medicinske svrhe, ali i prehrambene, najčešće su upotrebljavane sljedeće biljke(zajedno sa svojim tradicionalnim imenima): *Thymus serpyllum* L. (majčina dušica), *Calendula officinalis* L. (neven), *Rosa canina* L. (šipak), *Salvia officinalis* L.

(kadulja, kuš, žalfija, salvija), *Achillea millefolium* L. (stolisnik), *Sempervivum tectorum* L. (planinska čuvaruđa), *Matricaria chamomilla* L. (kamilica, kamomila) i *Hypericum perforatum* L. (gospina trava, kantarion).

Slika 6. *Thymus serpyllum* L. (majčina dušica)

(http://www.b92.net/zdravlje/vesti.php?yyyy=2016&mm=07&nav_id=1157219)

Također, upotreba gljiva u prehrambene svrhe je vrlo zastupljena, te su najkorištenije sljedeće: *Infundibulicybe geotropa* (Bull.) Harmaja (martinčica, martinke), *Cantharellus cibarius* Fr. (lisičarka), *Boletus edulis* Bull. (vrganj, juret), *Clitocybe nebularis* (Batsch), P.Kumm. (maglenka), *Macrolepiota procera* (Scop.) Singer (velika sunčanica, sunčica), *Lactarius deliciosus* (L. ex Fr.) S.F.Gray (rujnica) i *Craterellus cornucopioides* (L.) Pers.(crna truba).

Slika 7. *Macrolepiota procera* (Scop.) Singer (velika sunčanica, sunčica)

(<http://tcpermaculture.com/site/2013/08/16/seventy-distinctive-mushrooms-part-three-21-30/>)

4. DISKUSIJA

Opisana etnobotanička istraživanja sjeveroistočne i središnje Istre u srži su slična.

Iako je istraživanje u sjeveroistočnoj Istri daleko opsežnije, količina sakupljenih podataka na području središnje Istre i dalje nam može dati uvid u prehrambenu naviku njenih stanovnika te ukazati na važnost tradicije i kulture koja se njeguje na tom području.

Također, na temelju dobivenih rezultata možemo usporediti sličnosti i razlike dvaju istraživanih područja. U oba područja imamo zastupljenost i mediteranskih i kontinentalnih biljaka, što je refleksija geografskog položaja istarskog poluotoka.

Veće razlike pronalazimo u biljkama koje se koriste isključivo u prehrambene svrhe. Osim klasičnih biljaka za tu upotrebu, u istraživanju provedenom na sjeveroistoku Istre istaknuli su se *Cornus mas* L. (crveni drijen), *Cichorium intybus* L. (cikorija) i *Chenopodium album* L. (bijela loboda), dok su karakteristične jestive biljke središnje Istre *Asparagus officinalis* L. (šparoge), *Dioscorea communis* L. (bljušt, bljušć, blušt) i *Castanea sativa* Mill. (kesten, kostanj, marun).

Sličnosti se očituju prvenstveno u biljkama koje se koriste u prehrambenim i medicinskim svrhama: *Rosa canina* L. (šipak), *Achillea millefolium* L. (stolisnik), *Sempervivum tectorum* L. (planinska čuvarkuća) i *Matricaria chamomilla* L. (kamilica, kamomila).

5. LITERATURA

Giusti M.E., Lenzarini C., Munz H., Pieroni A., Turković G., Turković A. (2014):

Ethnobotanical knowledge of the Istro-Romanians of Žejane in Croatia,
Fitoterapia

Juračak J., Luczaj L., Vitasović Kosić I. (2017): Using Ellenberg-Pignatti values to
estimate habitat preferences of wild food and medicinal plants: an example from
northeastern Istria (Croatia), Ethnobiol Ethnomed

Luczaj L., Pardo-De-Santayana M., Pieroni, A., Svanberg I., (2011): History and
Current Trends of Ethnobiological Research in Europe, in Ethnobiology (eds
E. N. Anderson, D. Pearsall, E. Hunn and N. Turner), John Wiley & Sons, Inc.,
Hoboken, NJ, USA. doi: 10.1002/9781118015872.ch12

Luczaj L., Svanberg I., (2014): Pioneers in European Ethnobiology (Uppsala Studies
on Eastern Europe), Uppsala Universitet, Švedska, Uppsala

Young, Kim J. (2007): The green world, Ethnobotany, Chelsea House, SAD, New
York

https://bib.irb.hr/datoteka/591944.Ivana_Keller-ZAVRNI_RAD_Etnobotanika.pdf

<http://botanicaldimensions.org/what-is-ethnobotany/>

<https://ethnobiology.org/about-ethnobiology/what-is-ethnobiology>

<http://istra.lzmk.hr/clanak.aspx?id=957>

<http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Ethnobotany>

http://www.sumfak.unizg.hr/upload/sec_001/ins_001/Zastita%20i%20gospodar%20s%20tlo%20Istre%20-%20materijal%20za%20terensku%20nastavu.pdf

6. SAŽETAK

Etnobotanika je multidisciplinarno područje etnobiologije koje primarno objedinjuje antropološke i biološke istraživačke metode dajući uvid u odnos između ljudi i biljaka koje ih okružuju. Etnobotanika obuhvaća znanje o načinu, svrsi i porijeklu upotrebe domestificiranih i divljih biljnih vrsta koje se koriste od strane određene zajednice. Nadalje, etnobotanika ima za zadatak biljku opisati u kulturološkom smislu zajednice u kojoj se koristi, u svrhu boljeg razumijevanja načina na koji zajednica percipira određene biljne vrste.

U ovom radu opisana su dva etnobotanička istraživanja, jedno na sjeveroistoku Istre, a drugo na području središnje Istre. Oba istraživanja temeljena su na sličnim metodama, te se mogu pronaći mnoge sličnosti, ali i razlike u upotrebi bilja ispitivanih zajednica na ova dva područja poluotoka. Iako svako područje ima svoje karakteristične biljne vrste, u konačnici vidimo rezultat geografskog položaja poluotoka na flori, čineći je mozaikom mediteranskih i kontinentalnih biljaka.

Ova, kao i mnoga druga etnobotanička istraživanja, ukazuju na važnost i ljepotu tradicije i na njenu dugu i kvalitetnu povijest koja se i danas neizbježno isprepliće našim životima.

7. SUMMARY

Ethnobotany is a multidisciplinary field in ethnobiology, which primarily brings together anthropological and biological research methods, providing insight into the relationship between people and plants that surround them. Ethnobotany includes the knowledge of mode, purpose and origin of usage of domesticated and wild plants used in a certain community. Moreover, ethnobotany has a task to describe a plant in a cultural sense of a community in which is used, with a purpose of better understanding how this community perceives certain plant species.

In this work, two ethnobotanical researches are described, one in the north-east Istria and the other in the central Istria. Both of them are based on similar methods and we can find many resemblances, but also differences between the surveyed communities on the peninsula. Even though each area has its own characteristic

plant species, ultimately we see the result of the geographical position of the peninsula on flora, a mixture of mediterranean and continental plants.

Among many other, this ethnobotanical research shows the importance and beauty of tradition as well as its long history, which inevitably intertwines with our lives even today.